

№№ 6-7 (8267-8268). ★ 1998 сэл тохсуньу 17 күнэ, Суббота. ★ Саяната-1,01 солкуобай.

А. П. ДЬЯЧКОВСКАЯ

Оуу тайынан мин кандидатурабын өйөөбүт, сүүрбүт-
көнүт дөңгөсө өсөсө төгүл не сүрөхштөн махтанабын,
көлөр да сымаларга биригэ буолуоххут дээн быгэ итэ-
гиллээхпин.

Киевтен «Айыллаан» Сыншалат кичингэр нэлдэриньэн нитта көрсүһүү буолла. Мунуһа улууэ (Бүтүүтүн 2-с стр. көр).

(Бүтүүтэ, Ниини 1 стр. кор).

О. ЖИРКОВА.

Ол курдук, аясыт сая ахсымның айыгар ымтыла-
дыбат улуустары ийбэллннтер декадаларын түмүтү-
мүн «Ийбэллннтери социальнай өтүшүн көмүскөзүнүн»
Сөкүмө мнөстөбө туолаш ийбэлнн тууванан өтөгүрүк
өстүрөдө тохөсуңуу 15 күнүгөр үйүс төгүлү болды.
Биринчнннтер...

Үтүө өйдөбүннүк буолуо этэ

[illegible]

Мин билийм-көрүүм, сатабылым, күүнүм-күдөбим
шаада сиригэр үлээлиэбим.—диэбитин чинэстэх-
тэ-төлөрбута. Кини кыра эрдэбиттэн, чугас дьонуу,
эр дойдулаахтарыы ыарахан олохторун, ыалдыла-
аш-сүтэлэрин көрөн улааппыт буолан, төрөөбүт
көргүн кыһалгатын үлээстэр санаата Томскайдаа-
гы университет медицинскэй факультетыгар үөрүүр
шарытаан үөскээбитэ. Москвага медицинскэй фа-
культы бүтэрэригэр преподавателлэри үөһэ добу-
т оһио үлэлиин хааларыгар сүбөлээбитэрин, көр-
сүттэрин үрдүнэн, дьаныһан туран Саха сирин гу-
мнаторуттан врач-накансиятын ылан дойдутугар
ыһытэ. 1900 сыл бэс ыйын 15 күнүгэр улуу суру-
учуу А. Н. Толстойга суругар сөтөрү кэмнээн Рос-
сия абагар оһиообор кыраныһыса таһыгар үөрүүнүн
эе ымыдыах багатын этэн бараан салгым: «... Хо-
лобу и только съездить, а не уехать окончательно.
Или-нибудь и здесь надо работать.—песте бремя жи-
вот.—добыть».

Дроконый Хестеромич дойдутугар, ханхын даганы
мн тархтатэ сүх сиртэ, эртэ улуус быраабатын уон-
а мөсүйүөн дьалэрин өрөмүөннэтөн 1900 сыл муус
тар 1 күнүсэр бие куюйкалаах балыһаны асыта,
штангалгыы 12 сыл экирэтһиэн улууска магнай-
тиной балыһа дьэтти туттарбыта. Кэлин Чор-
оһхо уонна Чычымахха фельдшерскэй нууһнары
тарбыта. Итинэн мин доруобуйа харыстабылын си-
тин бастагы тарһиэччиэн буолар. Балыһатын
штарий гигиена көрдөбүллэригэр сеп түбэһиннэ-
э туттара сатаабыта. Онтуката букатын комплексе
күрүн ыарыһахтары көрөр уонна сытыаран эм-
эр дьэрэ сыстыгыаннаах ыарыһаахтары сытыарар
матор, арач уонна фельдшер олорор кииртиралара,
маньык, муус угар булуустаах ампаар тутууллубут-
а. Олорор дьалэлэргэ, балыһага бэл сылаас туалет
эр буолуохтаагы туруорсубут. Төһө да граждани-
н сэрин саана кырыктаах Коробейников бааида-
һи албах сыраанан тутуллубут Сокольников балы-
һи уматтар, маньык типовой балыһа тутуутун
амбура баар буолан, Н. Д. Субуруускай көбүлөөһи-
нэ 1928 сылаахха билингизэниэ дьэри үлэлип ту-

● КИНИ БАСТАКЫ СУРУГА

КУЛУҢУННААХ АЛААС

Эн сааскы кустан сабалаан күлүнгү муңха бү-
түр дээрн өбүгэлэрим алаастарыгар Кулуһуннаахха
ууттан-хаартан да, сайынгы омунаах арда-
н да, күһүнгү силбиктэн да тохтообокко бултуу
оттуу-мастыы бара турааччыбын. Диринтэн
түрдүккэ, илин өттүттөн динникэс маастардык талы
түһэргин кытта мыраан курдук халдыһааныга
халдыһаанын чабырбайынан хоту дикэн кы-
лаар барар налын сиринэн киирэн алаас бүтүтүш
тиргыһаар.

Алаас илнн өттүгэр сымдык ыраас уулаах аһыс-
тук үрдүгэр хос эһэм туһупут кыстык дьыһа, ам-
сара, хотонноро тураллар. Майна сайын ахсын ай-
маттарымт сүөлүлэрин үүрэн илдээн үөрөх сабала-
маттар дээрн олорон оттууллар, сир астымаллар, бул-
маттар. Куулаттан сабалаан арбаа баска дээрн
маттар улахан күөлэ илэһинийэ сытар. Чуумну кы-
маттар балык соннууруттан күөл үрдэ дьыриммнн
маттар, Оттоон тыаллаах күн эбэ долгуанурдагы-
маттар түспүт кустар сүтэ-сүтэ көстөргө дьыли

рар улууустаады балыһа уонна 1939 сыллаахха оч-
чотообуга республикаҕа даҕаны биир аарыма тутуу-
икки этээстээх туберкулезнай санаторий дьыһа тутуу-
лубуттара уонна бу 60-70 сыллар усталаарыгар оро-
йуов извличениыһатин эмтөөһүннэ база буолан кэллэ-
р. Хомойуох иһин, кэллн итиннэ эбин үчүтэй ту-
туулары ыһыппакка, түбөһнөх дьыһалара эбин сэмсээн
балыһа, поликлиника оҥостубуннут. Олор балыһа-
ҕа аналлаах санитарнай-техническэй көрдөбүллэргэ
эппиэттөөбүт буоланнар, үлэллнргэ элбэх эрөйдөри,
ыарахаттары үөскэтэллэр.

Очигдоргүй Проконий Нестерович үгсэ мэргэжилд
тарганимдаларыг олох-данах усууубуйатын оруу-
лун тохоболоон бэлэтирээ. Дыдагы дын олово бие-
тар мөлтобугтэн улаханын хараастара, Того кыай-
рылан оюурук, улууе салалталарыг ону тунсар-
га, ханын эмэ хамсаанын огторогт туруурсара. Ол
курдук, 1903 сылаахха Боотуруускай улуунугар тра-
хома мэргэ тарганимтын үрэтэн бараа, улууе ам-
булаториятыг мэргэ мэргэ бие таргатын, ыраас,
чэбди олово тылын уонна суругуны сурдатымын,
улууска караа мэргэ мэргэ көрөү туруурсугута.

Советскай билаас мангайгы сэлдэсхэн, илүү ыра санаатын толорон, дэвшэн хотонтон өмөрүн, сангалын өнүүчлээ дэвшэн, баазныкыг тугуу, олоду-данаагы туснаарга туһааг билим атын да дэһалдар республикада, оройуонга ытыаллыбытара араас сыстыгыаннаах уонна сиппальнай ымарылар утары охсуһууга төһүү буолууттара. Сэрэн кэнниттэн оройуонга эмч таргатылларын итинэ кэпсээн анал үөрэхтээх эмчтэр элбээн, сагалтан-сага эмч-томо кэлэн, ыарыларга консор чоңчу, медицинаскэй дэһалдар ымыла-лаһалар элбэх сыстыгыаннаах уонна малярия, трахом, курдук сиппальнай ымарылар суох өнөхүлүлүбүттара, туберкулез улаахыннык бөхсүлүбүтэ. Проконий Нестерович эмчт билимистынан сүрдэх поворуускалаахтык үлэллэһэ. Ол курдук, холобур, 1914 сыллаахха амбулаторияда 11297 киһини, балаһынада 90 ыарыһагы эмтэбэт, итин талынан 65 төгүл ынырымта сэлдэбэт. Оттон ол ынырымта арыт сүүһүнэн километрдаах сиртэн буолара. Улууэ дьадагыларыгар медицинскэй көмөнү бөхсө олгоруо. Уопсайынан, эмчт идэтин сүгэр киһи үпкэ-харчыта суудайбат үтүө принципин үрдүктүк туһуута.

Үчүгэй ярач эрэ буолбакка, араас нитэриэстээх кээн уонна дэринг билиилээх дьыгизээх интеллигент этэ. Оччотоогу хараага кээнэ Чурапчыга 278 араас ааттаах кинигэлэрдээх библиотеканыа. Кини билигин дойдубууттар кэлбит полит-сыйлынайдар эрэллээх до-
бродоро этэ. Оттоон улау Толстой кыта хаста да си-
рэй көрүһүтэ, көбөстүннэ уонна кээн суруйсуута
сүрүбүдүүчү Саха сириг биллэрэгэр көмөлөсүүттэрэ.

П. Н. Сокольников аатын үйэттэн боннуурооһа хай-
даабы? Чурапчы сэлэнэһэттэн биир уулуссата киин
аатын сүтэр. Олохун уонна үлэттэн түгэниэрин туку-
нан көпсүр матырыйааллары Чурапчытаагы историк
уонна этнография музейыгар, Черныоһтооҕу полит-
сыллакаа аналлаах музейга көрүүххэ сөп. Абылх
сыллаабыта сага төрүтлүбүт медицинскэй институтка
киин аатын илгэрлэххэ дүэн эттилэр сэһээриллибэти-
лэр. Билиги санаабытыгар, Прокопий Нестерович Чу-
рапчыга маңнайгы балыһаны асната 100 сылан
туолар үбүлүүйүтэр, 2000 сыл муус устар 1 күнүгэр,
үчү көрө охсоһ, сага технологиянан уһаппакка тутан,
П. Н. Сокольников аатынан сага таас балыһа ком-
плексын дьэндэс гыннарар, дьэ, кырдык, үтүө өйдө-
бүннүк буолуо этэ.

Афанасий ПЕРМЯКОВ,
хазнат общ. корр.

буелаллар. Күөл куулатынан үтөн киирбит үөтөр, лагласыт хатыгыар кэккэлээн тураллар. Кулуһун-наахыт хоту өтүгөр ууһутуйбут үһүн субурба бул-гуһыах баар.

Кудай тушааха, нас тийдэххэ, күрөх ачатыгар бу-
дугаахтар күөдүмүз ооньнууллар, ойуонкалааа сүү-
дүлэр. Сылгытаа энгиз бэйэлэхэ эрпаккэ спбэки-
лэринээ сүлөөр. Обугэлэрим алаастара мнэхэ мэл-
тэ ахылданнаах.

Костя ПЕСТЕРЕВ.

Чуранчы орто оскулатын VII кылаанын
үөрэнээччитэ.

Ийэ үөрүүтэ

Үс ободоох ийэ Чепалова Уулына Проконьевскаа
улахан уола Альберт сулууспалыыр чааһыттан махтаа
сурук калла. Рядовой Петров Альберт Афанасьевич
Читинскэй уобалаа Нерчинскэй куоратыгар диктэ сү-
лүм сулууспалыыр. Этэҥиз сымдыарын, сулууспалы-
рын туһунан ийэтигэр маалды суруйар. Саллаат Аба
дойдугун ийиигэр нэлэи чинэстэхтик төлөө аны саас
эргиллэрин күн-күбэй ийэтигэр кэтэхэр, оботун ситийи-
тинэн киэн туттар, үөрэр.

БИЛИИ КҮРЭБЭ

Сотурутаагыта илин эгирдээди Президент ситими
оскуаларын тудус региональнай олимпиадалара
Чурапчытаагы гимназияга буолан ааста. Олимпиадага
илин эгир, гимназияларыттан ураты Нам улуубуна-
гы гимназия, Д. П. Коркин аатынан Чурапчытаагы
республикавай орто спорттивнай интернат-оскуола
бизнес кылаана ыгырыллан кытыныылар. Барта бу
түмүсүгө 169 уорангыча мөккө кыныаа кэлбисин.

Олимпиадада билим күрөсү анализ бааланышына өзгөчө олоотурун маанилүү предметтерге ыштыгына: орус тили (французский, английский, немецкий)—IX-XI, математика—V-VI, информатика—X-XI, физика—IX-XI, история—X-XI кылаастарга, Сорудахтары республикатааы колледж уюна UY кафедралара оторбуттар.

Бастаны китепке учууталарга анаан сынныалан Би-
чире турлинин. Чурунчытаады гымтизия эдер кол-
лектини ылдытытарин миннелертер бойгын оталан-
ларине таинады. Келбит болхотер салайааччыларын
тарезини муныада «тогурук остула» тула мытыланы.

Иккинчү күн сарыыардаттан математика олимпиадада саралынна, ону сэргэ «Шляг в будущее» диир научнай конференция ыытылынна. Конференция сымалынан-соруулан үөрөһөтчиллэри научнай-чинчийэр үлэрэ тардыы, араатардыыр үөрүйэхтэрин сайыннарыы, оны атыстаһыыта буолла. Дахылалттары сымаллааһынга 5 критерий тутуһулуунна—дахылаат темата, ону аһыы, научнай төрүтэ, бэйэ чинчийинтин талыыа, дахылааты көмүскээһин, оформлениие. Барыта 10 дахылаат аарылынна. Бизэ кийинтээн састааһынах эксперт-най комиссия маһыык өлөһөр дахылааттарыын үрдүтүтүн сыһаалаата: Чурапчы гимназиятыттан Еринов Жени (IX кылаас) «Климат Чурапчы», Сивцев Софиа (IX кылаас) «Г. П. Байырин аҕаха үс реалитһа-сардаттыачыта» диир үлэһэ, Майя гимназиятыттан Андросова Майя (X кылаас) «Диа избрания гессека печали», Сергучев Алёна (X кылаас) «Особенности взаимодействия карьеры и мерзлотных земель в Мегрино-Кангаласском уезде», Таатта гимназиятыттан Неустроева Лидя (XI кылаас) «Комплексная поленая практика и география Таттинского уезда», Окуонитинков Афоня (X кылаас) «Экономическое исследование природной среды окрестности села Дая-Амгы», Мүрү гимназиятыттан Готомисов Павел «Учет природно-климатических условий при строительстве сельского жилого дома» диирлэрин.

Комиссия сугийнхн өтгүүр дахьдааттар нь хоёон-норо үрдүн тахьмьаахтарын, научнай төрүмэ олохур-буттарын бэлнэтэи туран, итэцэстэргэ көрдөрөр мати-рмьааалары туланын мөлнөүүн, сорох үзэлэргэ бэйэ-чинчийнхэ нэстүбэтн, чинчийр нымалар биер нь хоёонноохторун мьда. Бу дахьдааттаран 7 басты-нара сүүмэрдэнэи олууньуга мьтмьаахтаах «Шэг и будущее» дүнэ республикатаары конференцияда ыт-таахара.

Олимпиадада нислэг мүнүн кнэлэтнвгэр оёолорго бнз-
чэр, учууталларга «Дьодур» общество бэрстэбнштэл-
лэрин В. Ф. Потановы уонна Н. Д. Семеновы кытары
норсунуулара тэрилиннэ.

Үнүс нүн предметтериниз күрөхтөини салтны ыс-
тылыныа. Олимпиада түмүгүвиз төрдүс региональнай
олимпиада кыймылаахтара быкаарылмышылар. Фран-
цузскай, английскай тылларга, историяда уонна ин-
форматикада Чурапчы улууһун гимназиятын оҕолоро
бастааллар, физикада уонна немецкэй тылга иккис
мүөстүн ылдылар, Интернат-оскуола бизнес-кыла-
анын үөрэнээччилэрэ английскай тылга иккис буолу-
лар. Чурапчытаагы гимназия иккис хамаандата айма-
ситиһилиээхтик ыстыныа. Физикада уонна математика-
када Майа гимназиятын үөрэнээччилэрэ бастааннар,
техиническэй билиилэрэ үрдүгүн көрдөрдүлэр. Немец-
кэй тылга Айма гимназията бастаата.

Олимпиада мытлаамбыт күшэрэгэр учууталларга, үөрөөтчилэргэ ювелирнай оҕоһуктар быыстапкалара көрдөрүгүнэ, Д. Н. Коркин аатынан музейга, удуус нинни оҕуохталарыгар экскурсиялар тэрийинилэр. Үс күн устата билин күрөдэр кыттыбыттар олимпиаданы тэрийбитэргэ махтанан, салгыи ситиһиллээхтик үөрөнүргэ, үжэллэргэ сөрүктөнөн тарҕасталар.

А. ЯКОВЛЕВА.

хүлүүстээд үөрэх удирдлагын специалида.

Сотрудница книги малыню сургу тутта:
«Уважаемая Ульяна Прокопьевна!
Сообщаю Вам о том, что Ваш сын рядовой Петр
Альберт Афанасьевич образцово выполняет воинский
долг перед Отечеством, является примером для со-
дужников и боевой подготовке и воинской дисципли-
ны.

Выражаю Вам благодарность за хорошее воспитание сына и желаю Вам доброго здоровья и благополучия в жизни.

С уважением командир войсковой части 21812
полковник М. НЕСТЕРЕНКО,

ССРС УТУОЛЭЭХ ТРЕНЕРЭ
Д. П. КОРКЕИН ТӨРӨӨБҮТЭ
70 СЫЛЫН КӨРСӨ

Саха талааннаах тустууга этэ

Проня Чурапчыга олохтоох В. С. Шестаковтаах дьон мал иккис оҕолоро этэ. Ого сааһа Чурапчыга ааспытта, манна улаанньыта, үөрэммитэ.

Уолаттар тусталларын көрөн, илэсыйаран, 1963 сыллаахха сэттис кылааска үөрөнө сылдьан Д. П. Корkein тустуутун секциятыгар эрчиллэ кэлбитэ. Бир сыл дьарыктанан, республика уолаттарга чемпионаттарыгар күрэхтэһэн уонна собуруу тиниэн Россия «Хрожай» ДСО-гун чемпионунан буолан тустууга дьобурдааһын көрдөрбүтэ.

Проня Шестаков икки сыл иһигэр билээр-көстөр спорттунан суолу барбыта. Икки төгүдэ субуруучу көнүд тустууга Россия уолаттарга чемпиона буола охсубута. 1966 сыл кулун тутар ыйга Таллинн куорат көбүрүгэр тустан уолаттарга (18 саастарыгар дьэри) Советскай Союз чемпионун үрдүк аатын ылбыта. Саха сириттэн Вячеслав Карнов киниттэн уолаттарга ССРС чемпионунан иккис киникэн буолбута. Ити курдук уолбут Таллинн түһүлгэтигэр турэмэн Саннаргельдене өлөһөн хоннута, таджик Саннарова, азербайджанец Гадакена, узбек Асракулова уонна белорус Жибулы көбүрүгэ ыраастык хам батталалаабыта. Ити сыл күһүнүгэр (Стамбулга ымыллыахтаах уолаттар аан дойдутаагы чемпионаттарыгар кыттар быраабы ылбыта. Хомойуох иһин, бу түһүлгэ ымыллыбакка хаалбыта. Проня үһүн кыһааһы быһа дьарыктанан элбэх көлөһүнүгэ тохнута, тренеринини дьобуунаахтык

үлээбэттэро. Д. П. Корkein уолун республикада ымыллар улахан дьон түһүлгэлэригэр туһуннарар. Ол курдук, 1966 с. Саха сирин норуоттарын спартакиадатын көбүрүгэр Чурапчыттан оҕуола үөрөнөөччүтэ, ССРС уолаттарга чемпиона Проня Шестаков тахсыта дьон болломтотун тарыта, түрүтүөнү түһэрибитэ. Кини аата ааттанар эрэ мэккитигэр трибунада олорор көрөөччүлөр түдүлэх гына түһэллэрэ. Бастааһы күн тустуутугар уол биһир бөгөһү кытта балаача эрийсэн иһэн биһир түгэни таба туһанан кинитин ыраастык бырахыта. Финалга ити кэмгэ республика биһир күүстээх тустууга, Россия финалыгар тиниэ тахсыбыт Бороҕон ааттаагы Василий Давыдовы кытта тэҥнэһэн төрдүс миэстэ буолбута. Төһө да оҕотун, эдэрин иһин, көрбүт эрэ барыта Проняны тустуу техникатын үһүлүчү сатыларын собулээбэттэро, хай-баабыттарэ.

Айымдаатан дьобурдаах, онуоха эбии миһидьр тренер чотуйан, такайан эрийбит бөгөһө 1967 сыл Баку куоратта уолаттарга Советскай Союз чемпионун аатын иккис төгүдүн ылары ситисинтэ. Тута көрүктэ

бу сыл ССРС үөрөнөөччүлэрин үбүлүөһүнэй спартакиадаларын үрүн көмүс призера буолбута. Сааһа кээҥилээх тустуугун техникатын, тустар ыһыматын хай-баан «Советскай спорт» хаһыакка суруйбуттара. Проня күһүнүгэр Минскэйдэри физкультурнай институтка үөрөнө киирбитэ. Аан иһин аатыллыт А. Медведь, С. Лисафин, П. Китов, д. а. курдук бөдөстөрү бэлэмнээбит ССРС утуолэох тренерэ Рыбалко сотору Проняны БССР сүүмүрдэммит хамаандатыгар ылар.

П. Шестаков үгүс күрэхтэһиһлэргэ, уолун кылаас-таах тустууну көрдөрбүтүгэ ситисинтэ, эр-көстөрмөн. Үөрөнөр сылларыгар БССР уонна институттун чинчий эрэллээхтик көмүс-көбүтэ.

1968 с. ГДР Лейпциг куоратыгар ымыллыбыт социалистическай дөйдулар «Олимпийскай эрэллэр» турнирдарыгар сыһа, сытты киирениһлэрин, эгэлтэ ал-бастардаарын, техникалааһын көрдөрөн утарылаһааччыларын кыһаан чемпион үрдүк аатын ылбыта. Бу турнирга ССРС-тан 5 тустуук чемпионнаабыта, кэлин аан дөйду, Олимпийскай ооньуулар чемпионнара буолбут А. Айрапетян (Баку), Л. Теднашвили (Тбилиси), В. Арутюков (Баку), А. Прокопчук (Москва) курдуктары кытта биһир көрдүһүкэ турбута.

1969 с. Венгрияда буолбут «Олимпийскай эрэллэр» норуоттар икки ардыларынаагы турнирдарыгар бас-

таан, иккис төгүдүн «Олимпийскай эрэллэр» чемпионнара буолбута.

Дьобуускайга 1970 с. сайын Саха АССР норуоттарын спартакиадаларыгар биһир дөйдулаахтара уолаарын Проконий Шестаков тустар кылааһын илэ көрөн итэҕэйбиттэро. Студент уол биһир ыйааһыны үөһэ тахсан 62 кг тустан, күөгэйэр күннэригэр сылааһар күүстээх маастардары Иван Халдеевы, Станислав Романовы уо.д.а. кинигэр хааллартаан, Сахатын сирин көр чемпионнаабыта. Түгэи көстүбүчү, манньыгэ этэр тоҕоостоох курдук. Ити сылларга собуруу кини сирдэртэн үөрэхтэрин бүтэрэн кэлбит тустууктар маннай утаа биһир дөйдулаахтарын кимэи киириилэрин тулуйбакка, бэл бириһеттээх да миэстэлэргэ тиксэллэрэ кытаанах этэ, кинилэр тустууларга үрдүк ирдэбиллээх саха тустууну таптааччыларын астынарбат түбэлтэлэро баара дикхэһэ наада. Уонсайынан, Саха сирин чемпионаттара өччөдөртөн ыла үөс сиртэн, куораттартан кэлбит тустууктары ыараханньык экзаменныра. Ону Проня курдук чалчы дьобурдаах, талааннаах, үчүгэйдик куоһамньыт бөдөстөр ситиһинилээхтик аһаалара.

Үөһэ этэн аһарбытым курдук, Проконий Шестаков Минскэйдэ үөрөнөр, үлэлиир сылларыгар БССР чемпион үгүс улахан түһүлгэлэргэ көмүс-көбүтэ. 1971 сыллаахха Москвада ССРС норуоттарын спартакиадатыгар төрдүс миэстэни ылбыта. 1973 с. Красноярскайа ССРС чемпионатыгар тустан Мюнхеннаагы XX-е Олимпийскай ооньуулар чемпионун В. Юмун киниттэн боруонса медальга тиксиптэ, Эмтэ бу сыл Москвада студенттар аан дөйдутаагы универсиадаларыгар ССРС сүүмүрдэммит хамаандатыттан тустан бириһеттээх үгүс миэстэни ылбыта.

П. Шестаков 1974 сыллаахха ССРС—АХШ сүүмүрдэммит хамаандаларын матчевый көрсүһүлгэлэригэр Олимпиада чемпионы В. Юмун хоннот Д. Гочоны кытта тэҥнэһинтэ. Саха талааннаах тустууга манна таһынан Польшада, Болгарияда, Румынияда, Югославияда, Финляндияда, Чехословакияда, Кубада, Монголияда ымыллыбыт норуоттар икки ардыларынаагы турнирларга кыһааһылаахтара, призердара буолталаабыта. Кини 1974 с. Минскэйдэри физкультурнай институту бүтэрэн, «Буревестник» ДСО көнүд тустууга старший тренеринэн, өлөһөн Белоруссиятаагы государственная преподавательская үлээбэтэ.

Проконий Васильевич олорбут олохун бүүс-бүтүн үгүс таһымар көнүд тустуутугар аһаабыт иһин. Кини олохун аһааһыттан ордугун—29 сыл Минскэйдэ үөрөнөмүтэ, олорбута, үлээбэтэ. Оон Минскэйдэ Проняда иккис миэстэ таһаах дөйдуунаан буолбута саарбада суох. Проконий наһаа алаһааһы майтыһааһа, ыраас дүх-үлэһаада. Ол да иһин буолуо, элбэх табаарыстарынаа, эр-көстөрдөөрө. Төрөөбүт-үөскээбит дөйдууттан ыраах да олордор, уоллукатыгар Чурапчытыгар кэлэн сыһаанан барара.

Кэлэн 1993 сыллаахха сааһаан сайын саҕаланньыгар үгүс көлөһүнүгэ тоҕон тустуу, спорт кимэи аартыгынан суолугар үктэннэрбит ахтар-саһыар, таһымар Чурапчытыгар ымыллыбыт «Ветеран сулустар» түһүлгэлэригэр аһаас эдэр эрдэһиннээхтэрин тустан үрдүк техникалаах, баһырхай быраарылардаах «сулус бөгөс» буоларын дьонугар-сэргэтигэр, ыччаттарга тикхэ төгүдүн көрдөрбүтэ.

П. В. Шестаков 57 кг ыйааһынаахтара саха тустуутун туох да муһаада суох үрдүкү көрдүһүкэ таһаарыбыт тустууктук буолар, инникитин да көнүд тустуу историятыгар суруллуо, ахтыллаа турдаа.

Платон КОРКЕИН.

Синимоктарга: Проконий Шестаков 1993 с. Чурапчыга «Ветеран сулустар» түһүлгэлэригэр.

«ЧУРАПЧЫ» АЙАР ТҮМСҮҮ: САҢАЛЫ ТЭРЭЭЙН

ну көрдүлүргэ, ойүүргэ улууспут бар дьонун ымы-рабыт.

Кэлэн уонунан сылларга үүнэн иһэр литератардар, мелодистар улуус да, республика да таһымыгар тахсыбакка, сайдыбакка, өйөмөккө, кэхтинтэ киирбиттэро, киирэллэро олус хомолтолоох. Оттон бу кэмгэ атын улуустарга айар талааннары өйөөһүн, кинилэр кинигэлэрин, ырыаныыктарын таһаарып күүсэ саһаанна. Биһиги сир-сир айымы кинигэни бэлэттээһин үкээтэ, Олох балмеханын сайдан иһэр. Оон биһиги улууспут эмтэ олоху кытта тэҥнэ хардылаһан биһир өйүнэн-санаанан үлээһин-хамсаан иһэрэ наада. Биһиэхэ да айар талааннаах дьон суох буолбатахтар. Ол курдук, 37 литератардар уонна 36 мелодистар, ырыа айааччылар бааллар. Кинилэртэн элбэхтэро кинигэ таһаартарарга бааран, рукопистарын, хомуурунньуктарын бэлэмнээн сытыарбыттарга хайыс да сылларыгар барда. Холбоһура, Павел Федоров—Сомоҕо көпсөһүнүн, Аркадий Дорофеев—Удьяаа Харала сөһөннэрин, Василий Петров—Айыл, Роман Данилов, Терентий Кардашевскай хомоһоннорун, Семен На-

китин—Сэмэл оҕолорго көпсөһүнүн, Уйбаан Бахем-лыыран очеркаларын, ахтыһаларын, хомоһоннорун, Мария Герасимова—Ситээрэ пьесаларын, сценаларын, инсценировкаларын, чабырдахтарын, хомоһоннорун, мелодистар ырыаларын кинигэлэрин.

Кэлэр өттүгэр айар талааннары төрөөбүт кинигэлэртэро, үлэлиир тарыталэро, биһирдүүлээн да дьон айымы көбүлээн, автордар кинигэлэро күн сирин көрөрүтүр күүс-көмө буолан харчынан көмөлөһөрүтүтүр көрдөһөбүт.

Оттон айар дьон биһиһлэригэр «Чурапчы» айар түмсүүгэ сайабыллыаһына биһэрэн киириилэрин, саһа харчынан 100 солк. усуунос төлөнөрүн, ону улуустаттан кини библиотекада Монастырская Людмила Петровна ыларын иһитиннэрэбит. Төрүтүлөр, үлэлиһтир тустаах авторы ааттаан көмөбүтүн түмсүү саһыһиһтар түһэрэбит.

Айар түмсүү саһыһа.

Уус-уран айымньылары суруйарга холонор автордар (литератардар) уонна мелодистар уонсай муһаахтарыгар «Чурапчы» айар түмсүүгэ киирэрэ чилиһиннэһи биллэти олохтуур уонна усууноһу төлүүр туһунаа быһаарып ыһымаллыбыта. Бу үлэни олоххо киллэрэр сыаллаах айар түмсүү саһыһиһи сүбэ муһаада буолла.

«Чурапчы» айар түмсүү сыал-соруга—улуус айар дьоннорун көбүлээһин, өйөөһүн. Оттон айар дьоннорун өҥөрөн таһаарар үлэлэро—кинилэр суруйуулара, ырыалара-тойуктара улууспут духуонай өттүнөн сайдыатын таһымын көстүүтэ буолара кимнэхэ барытыгар ойдонор. Биһиги сүрүн итириһинтэ—элбэх дьону, элбэх айар талааны түмүү уонна айар үлэро көбүлээһин. Төһөнөн элбэх уус-уран тыл баайдаах, сытты өйдөөх, дьону сырдыкка-кэрэҕэ, үтүө майгыга, ыраас суобаска, сахалыы сиргэ уһуйар, улуу омуктар таһымнарыгар тардыстар дьон баар буолаллар да, сөччөнөн улуус ой-санаа өттүнөн баай буолуо, сөччөнөн кини дьон-сэргэтэ үрдүк культуралаах, кимэи биллээх буолуо. Үүнэр ыччаты төрөөбүт омуктук баай-талым тылыгар-өһүгэр, ырыатыгар-тойугар уһуйуу, көлүөнэттэн-көлүөнэҕэ салданан барыахтааһын өрүү өйдүүхтэххит дьон сырдык санаанан салайтаран, кээҥилээхтик айар үлэро үлээлэргэ уонна айар дьобуунаахтык

—Кырдыйаас үлөйдөт Гоголева Мария Василевна өзбүтүзүн оңолоругар, чугае дынууга кини балымына лабораториятың коллективна.